

Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh về giảng dạy và học tập lý luận trong việc nâng cao chất lượng dạy học các môn Khoa học xã hội và nhân văn ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay

Phạm Thị Bình

Trường Đại học Vinh
182 Lê Duẩn, thành phố Vinh,
tỉnh Nghệ An, Việt Nam
Email: phamthibinhhdv@gmail.com

TÓM TẮT: Tư tưởng chính yếu mang tầm triết lý của công tác huấn luyện, giảng dạy và học tập lý luận của Chủ tịch Hồ Chí Minh là học gắn liền với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn, quá trình giáo dục đào tạo phải xuất phát từ nhu cầu của thực tiễn. Theo Người, quá trình dạy - học phải luôn trả lời cho các câu hỏi: dạy ai, ai dạy, dạy cái gì, tài liệu dạy học... và đặc biệt phải chọn phương pháp dạy sao cho ngắn gọn, dễ nhớ và thiết thực. Chủ tịch Hồ Chí Minh còn nhấn mạnh học ở trường, học lẫn nhau và học ở nhân dân phải đi đôi với ý thức tự học. Đó là những tư tưởng vô cùng quý giá. Việc nghiên cứu để thấm nhuần quan điểm dạy học lý luận của Hồ Chí Minh rất có ích cho việc nâng cao chất lượng dạy học các môn lý luận chính trị nói riêng và các môn học Khoa học xã hội và nhân văn nói chung trong bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay.

TỪ KHÓA: Dạy học lý luận; Khoa học xã hội và nhân văn; thiết thực; tự học.

→ Nhận bài 20/5/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 24/6/2020 → Duyệt đăng 01/7/2020.

1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh là người đã truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào Việt Nam và dày công giáo dục (GD) tư tưởng, lý luận cho các thế hệ cách mạng. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có nhiều bài nói, bài viết quan trọng liên quan đến công tác huấn luyện, giảng dạy và học tập lý luận. Nhiều nội dung trong các bài viết, bài nói đó mang tầm triết lý dạy học lý luận sâu sắc và “Nhiều luận điểm của Người vừa là sự thể hiện quan điểm, tư tưởng lại vừa ngụ ý chỉ dẫn về phương pháp.” [1, tr.28]. Đặc biệt là những nội dung tư tưởng của Người như học đi đôi với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn, quá trình GD đào tạo phải xuất phát từ nhu cầu của thực tiễn và đáp ứng nhu cầu thực tiễn. Do vậy, việc nghiên cứu để thấm nhuần quan điểm, tư tưởng dạy học lý luận của Hồ Chí Minh sẽ rất có ích cho việc nâng cao chất lượng dạy học các môn Lý luận chính trị (LLCT) nói riêng và các môn học Khoa học xã hội và nhân văn (KHXX&NV) nói chung trong bối cảnh đổi mới GD và đào tạo ở nước ta hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giảng dạy và học tập lý luận

Tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất *Về công tác huấn luyện và học tập*, Hồ Chí Minh đã nhấn mạnh công tác huấn luyện phải “thiết thực” - hiệu quả, không thể trở thành hoạt động “hữu danh vô thực”. Hồ Chí Minh đã

giải nghĩa thuật ngữ “huấn luyện” như sau: “Huấn là dạy dỗ, luyện là rèn giũa cho sạch những vết xấu xa trong đầu óc” [1, tr.49]. Theo cách giải nghĩa của Người, công tác huấn luyện phải hướng đến các nhiệm vụ chính: Thứ nhất, phải dạy lý luận Mác - Lênin, tri thức văn hóa nhằm không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn; Thứ hai, “phải dạy công tác” bởi theo Người “Học là để áp dụng vào việc làm” [1, tr.47].

Để hoạt động huấn luyện, dạy học lý luận đạt hiệu quả, thiết thực, Hồ Chí Minh đòi hỏi người tổ chức dạy và người dạy phải trả lời các câu hỏi: Huấn luyện ai? Ai huấn luyện? Huấn luyện cái gì? Huấn luyện như thế nào? Tài liệu huấn luyện?

Huấn luyện ai? Trả lời được câu hỏi này là xác định được đối tượng huấn luyện. Trên cơ sở xác định được đối tượng huấn luyện sẽ lựa chọn nội dung và phương pháp huấn luyện, dạy học. Điều này cũng có nghĩa là đối tượng huấn luyện, dạy học thay đổi, nội dung và phương pháp huấn luyện, dạy học cũng phải thay đổi cho phù hợp. Với các đối tượng người học khác nhau, chẳng hạn sinh viên (SV) chuyên ngành Chính trị học, SV chuyên ngành Báo chí, SV Công tác xã hội, SV ngành Luật, SV các ngành Sư phạm xã hội... cần phải lựa chọn nội dung và có cách thức giảng dạy một cách hợp lý để tránh hiện tượng học lý luận cũng “vui lắm” nhưng người học lại không hiểu gì cả.

Ai huấn luyện? Trả lời câu hỏi này là thấy rõ vai trò của người thầy, người huấn luyện. Theo Hồ Chí Minh,

người huấn luyện, người thầy phải có trình độ chuyên môn sâu, giống như “muốn huấn luyện thợ rèn, thợ nguội thì người huấn luyện phải thạo nghề rèn, nghề nguội”. Ngoài đòi hỏi về chuyên môn, người huấn luyện, người thầy phải là người “kiểu mẫu về mọi mặt: tư tưởng, đạo đức, lối làm việc” [1, tr.46].

Huấn luyện thế nào? Theo Người: “Cốt yếu là để cho người học hiểu thấu vấn đề” nên dạy những “vấn đề thiết thực, chu đáo hơn tham nhiều”; “phải nhằm đúng nhu cầu”, “phải gắn liền lí luận với công tác thực tế” ... Do vậy, cần quan tâm đến phương pháp huấn luyện, phương pháp dạy học. “Các thầy giáo, cô giáo phải tìm cách dạy. Dạy cái gì, dạy thế nào để học trò hiểu chóng, nhớ lâu, tiến bộ nhanh” [2, tr.138]. Hồ Chí Minh luôn yêu cầu phải thống nhất lí luận với thực tiễn, lí luận phải liên hệ với thực tiễn, học đi đôi với hành. Lí luận mà không thực hành là lí luận suông, vô ích mà thực hành không có lí luận soi sáng thì chỉ là thực hành mù quáng. Như vậy, giảng dạy lí luận phải giúp cho người học hiểu và giải quyết những vấn đề nảy sinh trong thực tế. Quá trình giảng dạy tri thức lí luận phải rất cụ thể chứ không được diễn đạt một cách trừu tượng, xa rời cuộc sống. Thực tiễn phải luôn là cái nền của lí luận, mọi lí luận đều phải có đích ngắm là thực tiễn. Có như vậy, bài giảng lí luận mới thiết thực, hiệu quả. Trong quá trình truyền đạt tri thức cho người học, phải tổ chức nghiên cứu, rút kinh nghiệm đến tận gốc. Theo Người, tổ chức nghiên cứu rút kinh nghiệm có thể là hội thảo khoa học với quy mô lớn, có thể diễn ra dưới hình thức seminar để trao đổi kinh nghiệm, đề mở xẻ những vấn đề nảy sinh.

Tài liệu huấn luyện? Trước hết, phải là tài liệu của chủ nghĩa Mác - Lênin. Đây là tài liệu gốc cho mọi ngành, mọi nghề. Người khẳng định: “Phải dạy lí luận Mác - Lênin cho mọi người”, vì rằng “Làm mà không có lí luận thì giống như người mù đi trong đêm, đã đi chậm lại còn hay vấp vấp” [1, tr.46].

Chủ nghĩa Mác - Lênin soi đường, chỉ lối cho chúng ta đi. Có phương hướng, đường lối đúng thì hành động mới đúng. Tuy vậy, chủ nghĩa Mác - Lênin không phải là hệ thống lí luận nhất thành bất biến, mà trái lại, hệ thống lí luận đó luôn được bổ sung và phát triển qua thực tiễn cách mạng sinh động. Hồ Chí Minh căn dặn: Học tập chủ nghĩa Mác - Lênin là “Học tập cái tinh thần xử trí mọi việc... học tập những chân lí phổ biến của chủ nghĩa Mác - Lênin để áp dụng một cách sáng tạo vào hoàn cảnh thực tế của nước ta” [3, tr.299-300].

Với người học, Hồ Chí Minh đòi hỏi người học phải luôn luôn suy nghĩ để trả lời cho được các câu hỏi: Học để làm gì? Học ở đâu? Theo Người, học để sửa chữa tư tưởng, tư tưởng đúng thì hành động mới khỏi sai lạc và mới làm tròn nhiệm vụ cách mạng được; Học để tu dưỡng đạo đức cách mạng. Có đạo đức cách mạng thì mới hi sinh tận tụy với cách mạng, mới lãnh đạo được quần

chúng...; Học để tin tưởng: tin tưởng đoàn thể và nhân dân, tin tưởng vào tương lai của dân tộc và tương lai của cách mạng. Một khi niềm tin vững chắc thì mới có thực hành vững chắc, lúc khó khăn mới kiên định; Học để hành: học với hành phải đi đôi. Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy.

Học ở đâu? Hồ Chí Minh khẳng định: học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học nhân dân, không học ở nhân dân là một thiếu sót lớn. Học ở trường và học từ trong sách vở không đủ, phải học lẫn nhau. Học ở nhân dân thực chất là học kinh nghiệm được đúc rút từ hoạt động thực tiễn hàng ngày. Mục đích của học là hành. Do vậy, càng có ý thức “học ở nhân dân” thì tri thức mới được phát huy, mới thiết thực. Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Phải nâng cao và hướng dẫn việc tự học”, “Phải biết tự động học tập”, “Phương pháp nghiên cứu - học hỏi là một công việc phải tiếp tục suốt đời”. Người nói: “Thời gian nghiên cứu ở trường tương đối ngắn ngủi, cho nên không thể yêu cầu quá cao, quá nhiều. Tri thức thu được chỉ là một hạt nhân bé nhỏ. Sau này, các bạn sẽ phải tiếp tục săn sóc, vun xới, làm cho hạt nhân ấy mọc thành cây là dần dần nở hoa kết quả” [2, tr.215].

2.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lí luận chính trị nói riêng và các môn học Khoa học xã hội và nhân văn nói chung trong bối cảnh đổi mới giáo dục và đào tạo ở nước ta hiện nay trên cơ sở thấm nhuần quan điểm, tư tưởng dạy học lí luận của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Hiện nay, ở các trường ĐH, cao đẳng, chương trình các môn học được thiết kế với khối lượng kiến thức nhiều trong khi quỹ thời gian lên lớp hạn chế. Việc chuyển hình thức đào tạo sang tín chỉ khiến cho việc dạy và học các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung gắn với chuyên ngành đào tạo gặp nhiều khó khăn do lớp ghép nhiều chuyên ngành với số lượng rất đông SV. Quá trình giảng dạy và học tập các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung còn có nhiều hạn chế, đặc biệt về phương pháp giảng dạy và học tập. Do vậy, để nâng cao chất lượng giảng dạy các môn LLCT nói riêng và các môn học KHXH&NV nói chung trong bối cảnh đổi mới GD và đào tạo ở nước ta hiện nay trên cơ sở thấm nhuần quan điểm, tư tưởng dạy học lí luận của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúng tôi đề xuất các giải pháp sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò và ý nghĩa khoa học, thực tiễn của các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung.

Trong các trường ĐH, cao đẳng ở nước ta hiện nay, việc dạy và học các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung không chỉ nhằm nâng cao nhận thức, trau dồi thế giới quan và phương pháp tư duy khoa học mà còn góp phần rèn luyện đạo đức, hình thành ý thức, bản lĩnh chính trị, bồi dưỡng tình cảm cách mạng. Nhờ đó, các thế hệ SV có niềm tin khoa học đối với

chủ nghĩa xã hội và có hành động sáng tạo, tích cực khi tham gia vào sự nghiệp đổi mới do Đảng lãnh đạo. Do vậy, phải “khắc phục không chậm trễ một khuynh hướng rất lệch lạc hiện nay khi hội nhập là coi nhẹ, xem nhẹ đào tạo tri thức khoa học xã hội - nhân văn, đạo đức, LLCT (tức là các môn học Mác - Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh), thậm chí còn phủ nhận một cách cực đoan sự có mặt của các khoa học này.” [4, tr.57]. Theo GS.TS Hoàng Chí Bảo, GD nhà trường, nhất là GD ĐH là đào tạo con người, cung cấp nhân lực cho xã hội, lẽ đương nhiên phải chú trọng đào tạo nghề cho SV để họ thành nghề và sống bằng nghề. Song không nên quên rằng, cái quan trọng sâu xa nhất là phải đào tạo ra những người có đạo đức, có nhân cách. “Không thể thành nghề nếu không thành người, nghề nghiệp cũng không còn mang ý nghĩa xã hội tích cực, hữu ích nếu chủ thể của nó lệch lạc về đạo đức và lối sống, khiếm khuyết trong nhân cách” [5, tr.557]. Do vậy, cần tiếp tục nâng cao nhận thức cho đội ngũ giảng viên, SV, cán bộ lãnh đạo, quản lý trong nhà trường về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung. Trên cơ sở nhận thức đúng đắn như vậy, đảng ủy, ban giám hiệu các trường ĐH, cao đẳng sẽ chỉ đạo sát sao các phòng ban chức năng, giảng viên và SV thực hiện nghiêm các quy định về môn học và nỗ lực đổi mới cách dạy và học sao cho đạt hiệu quả cao nhất.

Thứ hai, thực hiện đổi mới đồng bộ nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung.

Trong bối cảnh nước ta phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế ngày càng mở rộng và đi vào chiều sâu, đòi hỏi sự nghiệp GD, đào tạo phải không ngừng đổi mới để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu xã hội. Trong đó, giảng dạy các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung phải đổi mới đồng bộ từ nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học và xem đó là nhiệm vụ quan trọng trong các trường ĐH, cao đẳng hiện nay. Nội dung các môn học vừa phải đảm bảo tính khoa học, tính chính trị, vừa mang tính thực tiễn sâu sắc, đáp ứng những yêu cầu về lý luận nhưng phải góp phần giải quyết các vấn đề thực tiễn đang đặt ra. Có như vậy, chương trình giảng dạy ở các trường ĐH, cao đẳng mới đáp ứng được chuẩn đầu ra của SV hiện nay.

Đổi mới phương pháp giảng dạy là vấn đề không mới nhưng để khơi dậy hứng thú người học, kích thích được tư duy và sáng tạo của người học thì đây vẫn là vấn đề có tính thời sự hiện nay. Người học luôn luôn suy nghĩ để trả lời câu hỏi: Học để làm gì? Do đó, câu trả lời thông qua bài giảng các môn LLCT của các thầy cô phải toát lên tinh thần, tư tưởng chỉ đạo là “học tập cái tinh thần xử trí mọi việc... học tập những chân lý phổ biến của

chủ nghĩa Mác - Lênin để áp dụng một cách sáng tạo vào hoàn cảnh thực tế của nước ta”. Việc giảng dạy, học tập các môn KHXH&NV, đặc biệt là các môn LLCT, cần phải nhằm hiểu đúng tinh thần, thực chất, chống xu hướng kinh viện, giáo điều, đồng thời cũng phải là quá trình tổng kết, đúc rút kinh nghiệm để góp phần phát triển tính khoa học và tính nhân văn vốn có của nó. Đây cũng chính là thực chất của tư tưởng thống nhất lý luận với thực tiễn, lý luận phải liên hệ với thực tiễn, học đi đôi với hành, một trong những yêu cầu hàng đầu của từng bài giảng LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung.

Theo đó, đổi mới phương pháp dạy học theo hướng chủ yếu là dạy cách học, tăng cường tương tác, trao đổi giữa giảng viên với SV, giữa SV với SV, phát huy vai trò của người học. Đặc biệt, trong các giờ học trên lớp, phải cuốn hút SV vào các hoạt động học tập do giảng viên thiết kế, tổ chức, hướng dẫn hoặc đóng vai là cố vấn, là trọng tài, qua đó SV có thể tự khám phá và chiếm lĩnh nội dung bài học. SV sẽ hứng thú, thông hiểu và ghi nhớ cách thức và những gì các em nắm được qua hoạt động chủ động, tích cực của chính mình. Quá trình sử dụng các phương pháp dạy học phải huy động, khai thác tối đa vốn hiểu biết và kinh nghiệm sống của SV; Tạo cơ hội, động viên và khuyến khích các em bày tỏ quan điểm, ý kiến cá nhân về vấn đề đang học như những vấn đề về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, đạo đức, pháp luật... Đổi mới phương pháp dạy học nhằm tích cực hoá hoạt động nhận thức của SV không hề hạ thấp hay giảm nhẹ vai trò của giảng viên mà thực chất hoạt động của giảng viên đa dạng hơn, phức tạp hơn và khó khăn hơn nhiều. Đối với các môn LLCT và KHXH&NV, đó còn là niềm tin, là lòng nhiệt tình. Bởi có niềm tin, có lòng nhiệt tình, giảng viên mới thật sự say mê để sáng tạo và đổi mới không ngừng quá trình dạy học của mình để “truyền lửa” cho SV.

Hình thức dạy học và môi trường học tập cũng cần thay đổi. Không chỉ là giảng đường với bàn ghế sắp đặt ngay ngắn mà có thể ở thư viện, ở những nơi mà SV có thể có nhiều trải nghiệm thực tế hoặc là lớp học trực tuyến, hay tự học... Ngoài ra, để đáp ứng những yêu cầu của việc đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy, các nhà trường cũng cần hiện đại hóa cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy. Theo chương trình đào tạo các môn LLCT và KHXH&NV hiện nay, số tiết thảo luận và tự học rất nhiều. Do vậy, hệ thống phòng học với các phương tiện dạy học hiện đại cần được bố trí đa dạng hơn, thư viện với nguồn học liệu phải thực sự phong phú để đáp ứng yêu cầu tự học, tự nghiên cứu của SV.

Thứ ba, đổi mới trong đánh giá các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung.

Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV là một khâu quan trọng trong quá trình dạy học, có vai trò lớn trong

việc nâng cao chất lượng đào tạo. Kết quả của kiểm tra, đánh giá là cơ sở để điều chỉnh hoạt động dạy, hoạt động học và quản lý đào tạo.

Trong dạy học các môn LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung, kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV phải được tiến hành liên tục, khách quan, công bằng với các phương thức đa dạng: đánh giá tinh thần, thái độ; bài thảo luận hoặc bài tập cá nhân, nhóm; bài thi giữa kì, bài thi hết môn... Hình thức thi trắc nghiệm khách quan, thi tự luận, vấn đáp... Hiện nay, nhiều trường tổ chức thi các môn LLCT, các môn KHXH&NV theo hình thức trắc nghiệm khách quan. Hình thức này kiểm tra được mức độ hiểu biết của SV đối với các nội dung môn học theo chiều rộng, phạm vi lớn nhưng khó đánh giá được khả năng vận dụng hoặc mức độ nhận thức cao của SV (mức độ tổng hợp, phân tích, đánh giá, sáng tạo...). Do vậy, cần bổ sung và sử dụng linh hoạt các hình thức đánh giá khác như tự luận, vấn đáp. Tự luận là hình thức kiểm tra, đánh giá có thể vận dụng kiểm tra, đánh giá kiến thức theo chiều sâu. Còn vấn đáp là hình thức kiểm tra, đánh giá kết quả học tập cả chiều rộng và chiều sâu, đòi hỏi người học phải nắm chắc và hiểu rõ bản chất vấn đề.

Nội dung kiểm tra, đánh giá vừa là những kiến thức SV đã được học tập trong tài liệu, giáo trình vừa là những hiểu biết và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Cách đánh giá phải giúp giảng viên phân hóa được năng lực của SV.

Thông qua các phương tiện như máy tính, mạng internet, các phần mềm hỗ trợ, giảng viên có thể đặt ra các yêu cầu về bài tập nhóm, bài tập cá nhân, chuẩn bị nội dung báo cáo, thảo luận của người học, đồng thời có điều kiện để đánh giá kịp thời và công bằng về hoạt động của từng nhóm, mức độ làm việc, đóng góp của từng cá nhân trong nhóm. Việc công khai hình thức đánh giá cũng là tạo động lực khuyến khích người học không ngừng cố gắng vươn lên hoàn thiện bản thân. Do vậy, nhà trường cần giao quyền chủ động cho giảng viên trong việc kiểm tra, đánh giá SV và SV cũng sẽ biết được kết quả học tập của bản thân thông qua việc nhận xét, đánh giá của giảng viên về hồ sơ học tập, kết quả kiểm tra giữa kì, thi cuối kì... Điều đó giúp quá trình kiểm tra, đánh giá được công khai, minh bạch và tạo sự chủ động trong hoạt động dạy học của giảng viên và SV.

Thứ tư, phát huy vai trò tích cực, chủ động và sáng tạo của người học trong dạy học LLCT nói riêng, các môn KHXH&NV nói chung.

Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về vấn đề tự học có ý nghĩa rất quan trọng. Nó giúp chúng ta không nản chí vì sự hẫng hụt của tri thức trước đòi hỏi của hoạt động thực tiễn, đồng thời cảnh báo chúng ta không được tự kiêu, tự mãn. Bản thân người huấn luyện, người thầy cũng phải “học thêm mãi”. Đối với người học, rèn luyện và nâng

cao năng lực tự học không chỉ giúp người học tự mình lĩnh hội tri thức, rèn luyện kỹ năng, kỹ xảo trong quá trình tiếp thu học vấn mà còn là điều kiện quan trọng để phát triển năng lực tư duy độc lập, sáng tạo - một phẩm chất hàng đầu của nhân cách, biến lao động học tập thành một nhu cầu văn hóa của cá nhân, nhờ đó chuyển đổi tượng thành chủ thể, từ đào tạo thành tự đào tạo. Trong điều kiện dạy học các môn KHXH&NV theo tiếp cận năng lực, hoạt động tự học có ảnh hưởng lớn đến chất lượng đào tạo nguồn nhân lực phục vụ cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Do vậy, trong đổi mới phương pháp dạy học hiện nay cần chú trọng việc tăng cường năng lực làm chủ, chiếm lĩnh phương pháp của người học để tự học và biết học tập với tư cách là nghiên cứu khoa học. Do đó, các phương pháp dạy lý thuyết trên lớp cần được bổ sung bằng các phương pháp tự học, tự nghiên cứu, thảo luận nhóm, tiến hành các hoạt động seminar (có sự hướng dẫn của giáo viên) nhằm “kéo” người học vào công việc cùng tham gia nghiên cứu. Một cuộc thảo luận, một seminar khoa học được chuẩn bị tốt sẽ đem lại hiệu quả thiết thực nhằm nâng cao năng lực trí tuệ và trau dồi phương pháp cho người học, giảm giờ giảng lý thuyết, tăng cường tự học và thảo luận, tranh luận, đối thoại là một hướng đi cần thiết trong đổi mới phương pháp - khâu đột phá của đổi mới dạy học các môn KHXH&NV ở các trường ĐH hiện nay.

3. Kết luận

Tư tưởng chính yếu mang tầm triết lý của Chủ tịch Hồ Chí Minh về công tác huấn luyện, giảng dạy và học tập lý luận là “không chỉ là lý thuyết mà còn là thực hành, GD nhận thức đồng thời bồi dưỡng và phát triển năng lực, vun trồng tính cách, làm cho ở mỗi người, cái hay, cái tốt nảy nở như hoa mùa xuân, cái xấu, cái dở thì mất dần đi rồi tiến tới chỗ mất hẳn” [4, tr.13]. Do vậy, vấn đề đặt ra là phải xây dựng một môi trường kinh tế - chính trị - văn hóa - xã hội lành mạnh nhằm tạo ra những điều kiện thuận lợi để cho nhân cách tốt đẹp của SV “nảy nở như hoa mùa xuân”. Tuy nhiên, hiện nay, bên cạnh những mặt tốt, mặt tích cực thì những mặt trái, những tiêu cực và tệ nạn xã hội ở ngoài đời hàng ngày, hàng giờ tác động tới SV, làm cho các em có những khó khăn khi tiếp thu những điều tốt đẹp, những chân lý, đạo lý được đọc trong sách vở, được dạy trong những giờ lên lớp. Chính ở tình huống này, đội ngũ giảng viên khoa học xã hội nhân văn, trong đó có giảng viên dạy LLCT phải tỏ rõ “năng lực sáng tạo văn hóa” của mình, giúp cho SV nhận rõ hiện tượng và bản chất, hiện trạng và xu hướng phát triển, có phương pháp nhận thức khoa học và phương pháp tư tưởng đúng để khẳng định cái đúng và cái tốt, phê phán cái sai và cái xấu, biết lựa chọn giá trị và định hướng giá trị đúng đắn cho chính mình. Đúng như Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: Học tập, nghiên cứu chủ nghĩa Mác

- Lênin không phải là học thuộc lòng câu chữ trong sách vở mà cốt là nắm vững tinh thần và phương pháp của nó để ứng xử với con người và công việc. Đồng thời, giảng viên phải thường xuyên bám sát “trận địa” thực tiễn cuộc sống, nghiên cứu và giải đáp thỏa đáng về mặt lý luận những vấn đề thực tiễn đang đặt ra, làm cho SV thấu hiểu bản chất của các sự kiện xảy ra trong cuộc sống. Bởi tri thức khoa học nói chung và tri thức các môn LLCT, các môn KHXH&NV nói riêng suy cho cùng đều xuất phát từ thực tiễn và quay trở về phục vụ thực tiễn. Có như vậy, tri thức môn học mới có ý nghĩa với SV và được các em tiếp nhận một cách tích cực, tự giác. Mặt khác, đặc

trung nghề nghiệp đòi hỏi bản thân người thầy không chỉ giỏi về chuyên môn mà còn phải mẫu mực về tư tưởng và đạo đức. Bởi tuổi trẻ của các em SV với sự ham hiểu biết, tìm tòi, sáng tạo, giàu năng lực xúc cảm và nhạy cảm, dễ thuyết phục bởi cái đúng, cái tốt, cái đẹp, bởi sự nêu gương, bởi những mẫu nhân cách tốt đẹp. Tự nó đã là một điều kiện thuận lợi để hình thành tính tích cực chính trị - xã hội và nhân cách cho các em và đó cũng là đích đến của quá trình đào tạo nói chung, dạy học các môn LLCT và KHXH&NV nói riêng trong bối cảnh đổi mới GD và đào tạo hiện nay.

Tài liệu tham khảo

[1] Hồ Chí Minh, (2000), <i>Toàn tập</i>, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tập 6. [2] Hồ Chí Minh, (2000), <i>Toàn tập</i>, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tập 8. [3] Hồ Chí Minh, (2000), <i>Toàn tập</i>, NXB Chính trị Quốc gia,	Hà Nội, tập 9. [4] Hoàng Chí Bảo, (2011), <i>Tìm hiểu phương pháp Hồ Chí Minh</i>, NXB Chính trị - Hành chính, Hà Nội. [5] Hoàng Chí Bảo, (2000), <i>Tìm hiểu phương pháp Hồ Chí Minh</i>, NXB Chính trị - Hành chính, Hà Nội.

INSTILLING HO CHI MINH IDEOLOGY OF TEACHING AND LEARNING THEORIES IN IMPROVING THE TEACHING QUALITY OF SOCIAL SCIENCE AND HUMANITY COURSES AT UNIVERSITIES AND COLLEGES TODAY

Pham Thi Binh

Vinh University
182 Le Duan, Vinh city, Nghe An province, Vietnam
Email: phamthibinhdhv@gmail.com

ABSTRACT: *The primary philosophical ideology of President Ho Chi Minh in training, teaching and learning theories is based on learning by doing, integrating theory with practice, and training from the needs of reality. According to Ho Chi Minh Ideology, the teaching-learning process is always required to answer the questions: who to be taught, who to teach, what to teach, and particularly how to teach, which gears towards concise, catchy and realistic teaching methods. Ho Chi Minh also emphasized that learning at school, learning from each other, and learning in people-to-people communities must go hand in hand with the sense of self-study. Those are exceptionally valuable thoughts. The study to instill Ho Chi Minh's philosophical ideology in teaching theories will be very helpful for improving the teaching courses in political theories in particular and social sciences and humanities in general in the current context of Vietnam's educational innovation.*

KEYWORDS: *Teaching theories; social sciences and humanities; realistic; self-study.*